

NTRANS

Norwegian Centre for Energy
Transition Strategies

VESTLANDSFORSKING

UiO : Universitetet i Oslo

Høgskulen på Vestlandet

NHH

Kontroversar knytta til vindkraftutbygging

Eit perspektiv på deltaking og inkludering

Marius Korsnes
Forskar
Institutt for tverrfaglige kulturstudier

Bilete: Skjerdump frå NVE «Forslag til Nasjonal Ramme for Vindkraft» (2019)

Deltaking, inkludering og omstilling

- Kva typar kontroversar oppstår i klima- og energiomstillingsprosessar?
- Korleis kan vi sørge for at omstillingsprosessen er breitt forankra?
- Kva former for deltaking finnast det, i tillegg til «vanlege» demokratiske?
- Er minoritetar og andre marginaliserte grupper inkluderte?

Oslo ca. 1890, bilete Teknisk museum

Energi, politikk og deltaking

- Energi og politikk går hand i hand
 - Eks. Utbygging av vasskraft
- Energisystem kan produsere og vedlikehalde ulikheit og ulik tilgang til tenester
 - Dei som har lite kan få mindre, og dei som har meir kan få meir
 - Utbygging av vindkraft i Sverige: stor arbeidsløyse → større sjans for aksept av vindkraftutbygging

Glomfjord kraftverk, 1918, kjelde: Meld. St. 25 (2015-2016), s. 6

“a higher likelihood of rejection [of wind turbines] in areas with more highly educated people and people working in the private sector, compared to a higher likelihood of approval in areas with more unemployed people”
(Liljenfeldt & Pettersson 2017, p. 648).

- Men kvifor finnast det motstand?
- NIMBYism ikkje god forklaring på motstand:

“Local opposition cannot be explained by the egotistical motives of local residents. When the inclination to behave according to (supposed) backyard motives is investigated, the scale to measure this phenomenon appears to indicate commitment to equity issues and fairness of decision-making”
(Wolsink 2007, p. 2692)

Liljenfeldt, J., & Pettersson, Ö. (2017). Distributional justice in Swedish wind power development—An odds ratio analysis of windmill localization and local residents' socio-economic characteristics. *Energy Policy*, 105, 648-657.

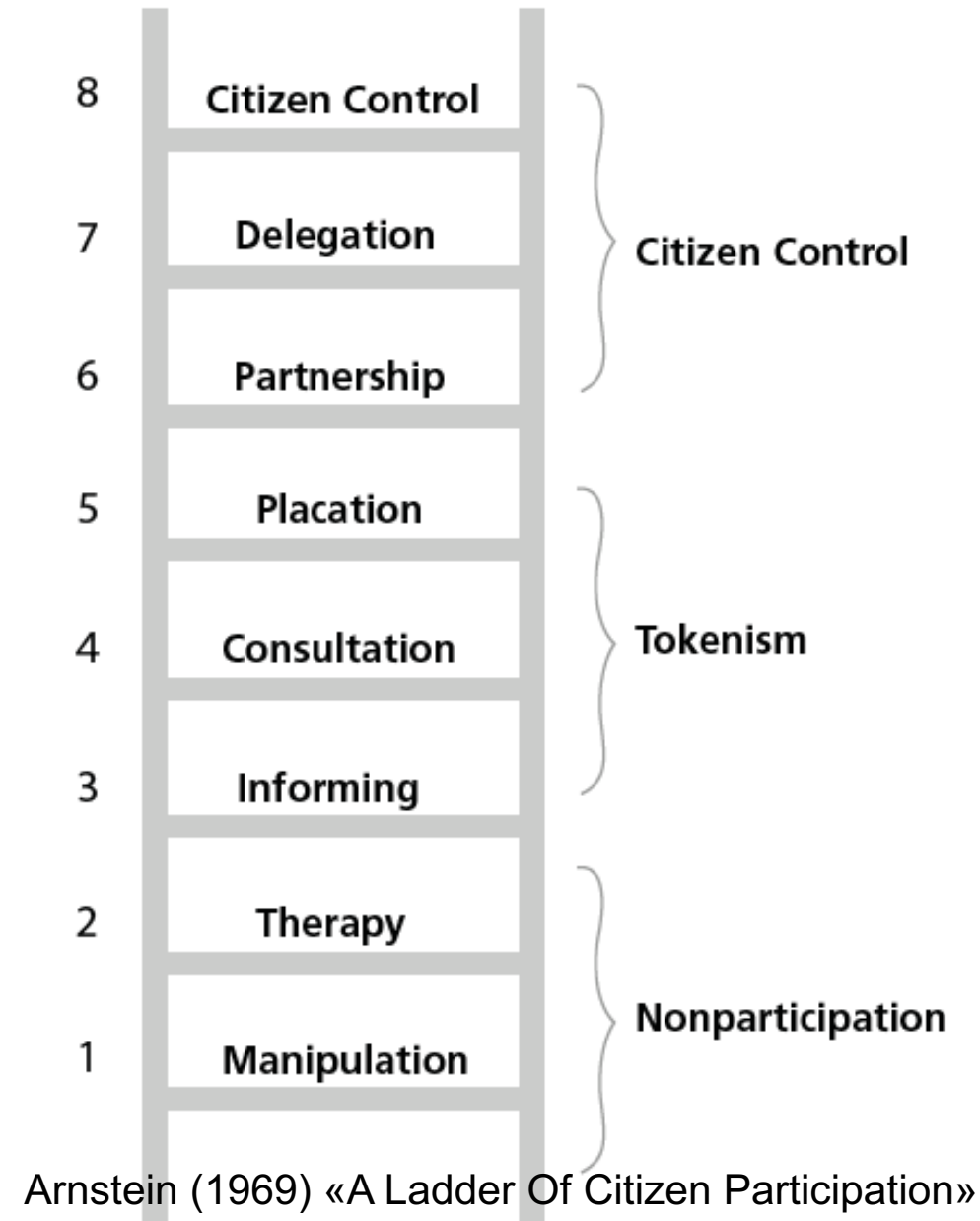
Wolsink, M. (2007). Planning of renewables schemes: Deliberative and fair decision-making on landscape issues instead of reproachful accusations of non-cooperation. *Energy policy*, 35(5), 2692-2704.

Tidlegare forskning på vindkraft i Noreg

- Rygg (2012):
 - Typiske argument mot: visuelt/støy, arealbruk, fugleliv og vilt
 - Typiske argument for: økonomi, modernisering, arbeidsplassar
- Inderberg et al. (2019):
 - Fire sentrale aktørar: NVE/OED, prosjektutviklar, landeigar og kommune
- Saglie et al. (2020):
 - For kommuner: Relativ rettferd er like viktig som prosessuell rettferd (t.d. samanlikning med vasskraftkommuner)
- Inderberg et al. (2020):
 - Er kommuna negativ eller nøytral til vindkraft reduserer det sjansen for utbygging betrakteleg

Deltaking og inkludering

- To etablerte forståingar (Chilvers et al. 2018)
 1. Mainstream: adferdsendring, spørreundersøking
 2. Relasjonell: du deltar aldri åleine – samskaping

Tradisjonelle deltakingsformer

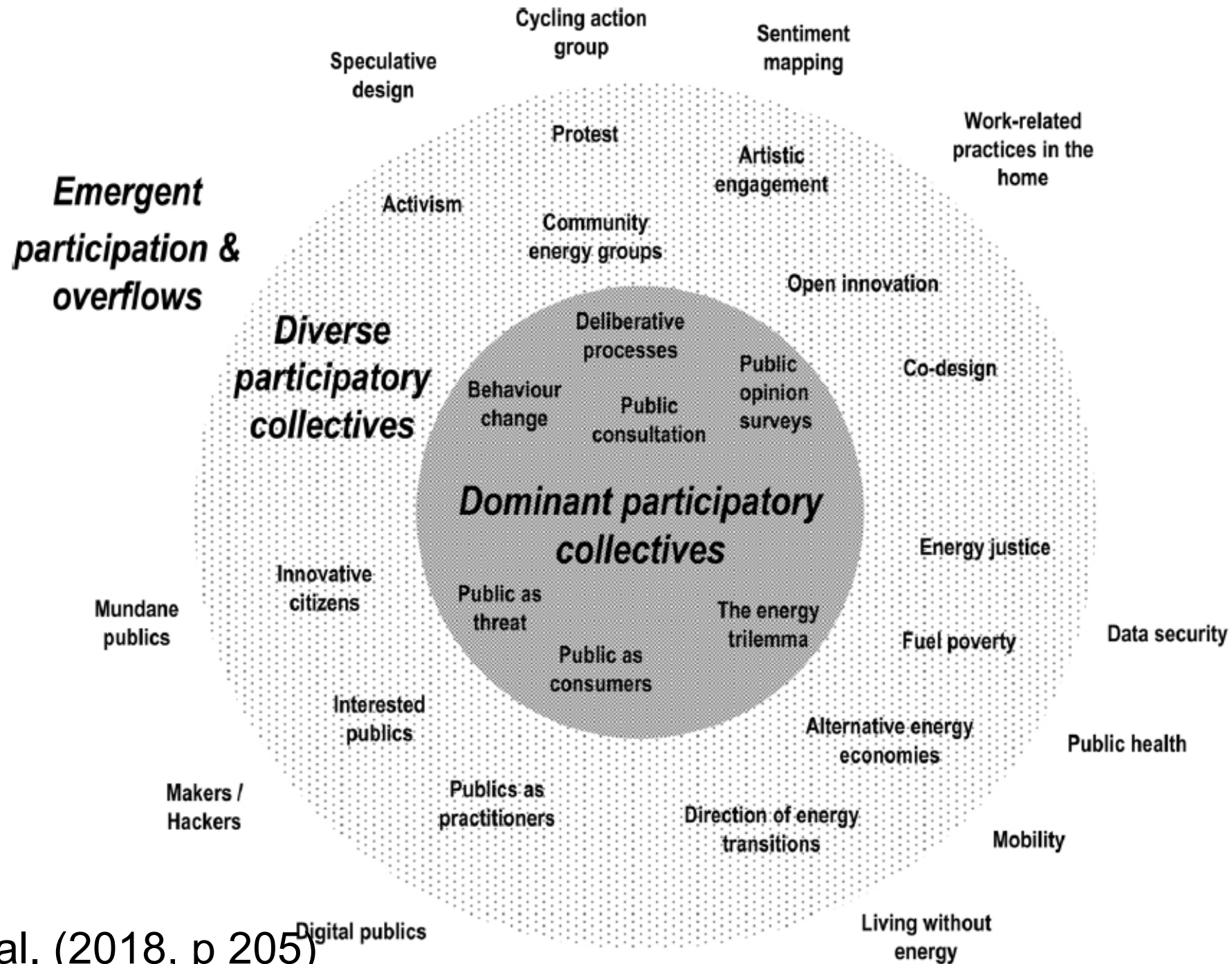
- spørreundersøkingar
- høyringar
- fokusgrupper
- konsultasjonar
- dialogmøter
- aktivisme og grasrotinitiativ

Deltaking og inkludering: relasjonell

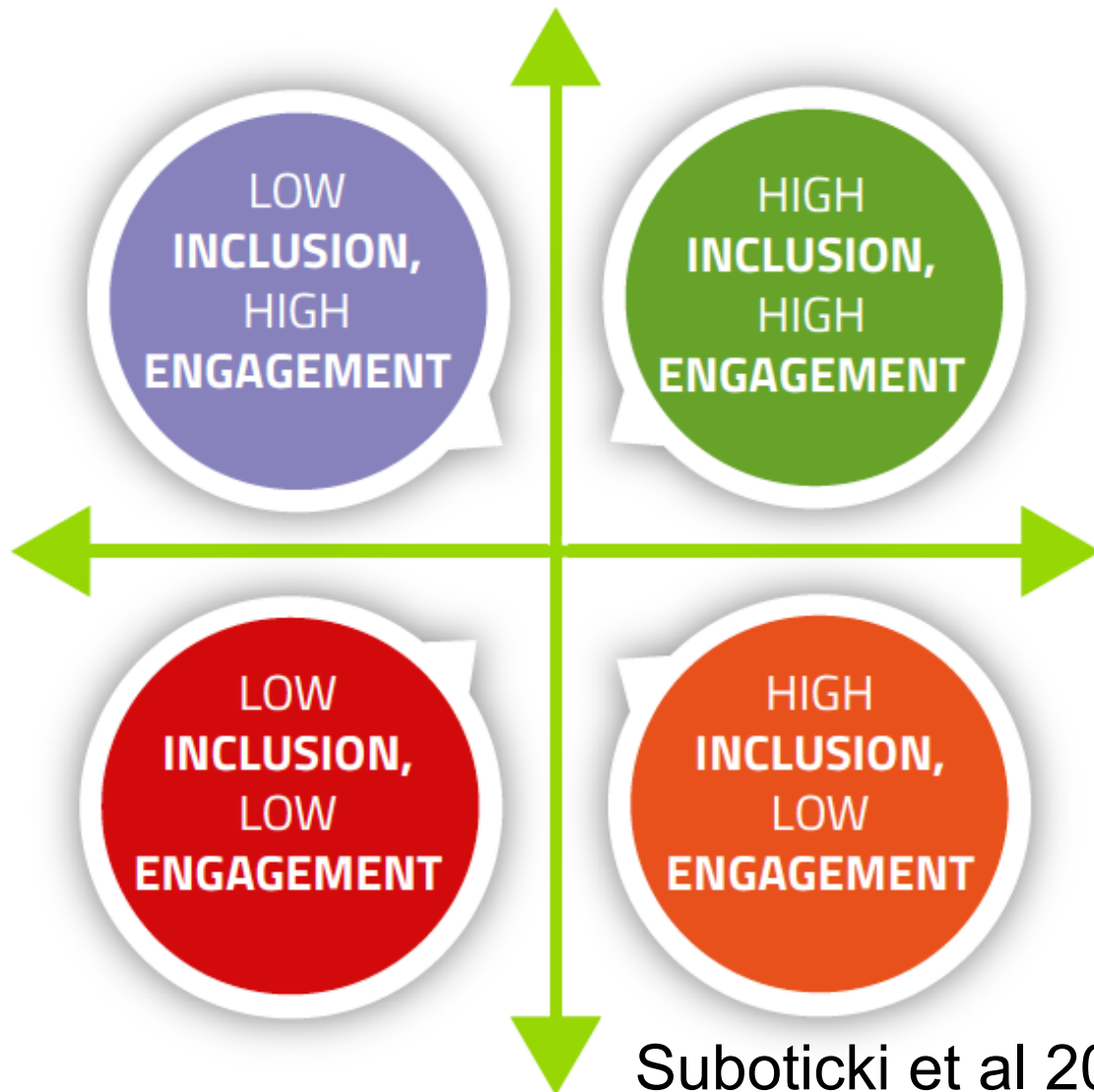
- Eit relasjonelt perspektiv går ut på å nyansere og kontekstualisere
 - «folket» og «deltaking» kan ikkje definerast på forhand
 - å følge/spore koblingar, aktørnettverk, kven ønskjer kva, kvifor?
 - å opne opp i staden for å lukke
- Ein framgangsmåte kan vere å vurdere i kvart tilfelle:
 - Kvifor treng vi engasjement?
 - Kven skal vere involvert?
 - Korleis bør engasjement/deltaking settast i gang?
 - Når det riktige tidspunktet for engasjement?
 - Kvar bør deltakinga vere forankra?

Brei forståing av deltaking

- Forestillingar om brukarar og deira kvardagsliv
- Co-design og opne innovasjonsprosessar
- Dialogiske metoder
- Eksperimentering
- Kunst / performance
- Energimedborgerskap via materiell deltakelse

Deltaking og inkludering i sammenheng

- Låg inkludering, men høgt engasjement
- Låg inkludering og låg deltaking
- Høg inkludering, men lågt engasjement
- Høg inkludering og høg deltaking er ideelt

Suboticki et al 2019, p. 20

Oppsummering

- Deltaking handlar om å vise og skape engasjement
- Deltaking er ikkje ei isolert hending
 - Deltakingsformer heng saman på ulike måtar: relasjonelt perspektiv
 - Over tid kan «zeitgeisten» forandre seg, og det betyr «nye» deltakingsprosessar
- NIMBY-forklaringa held ikkje mål
 - Frå «aksept» til «samskaping»
- Inkludering og ekskludering heng saman
 - Kven bør inkluderast? Bør nokon ekskluderast? → politikk
 - Kven bestemmer kva retning samfunnet skal ta?
 - Kan ein behalde nokre gode og gje slepp på andre?
- Veggen vidare:
 - nye intervju i stader med vindkraftmotstand, slik som Haramsøya